

A VILÁG KÉPE EGY KEREK TÜKÖRBEN

PAP GÁBOR

Válasszuk elemzésünk tárgyául mondjuk a korábban már sokak által sokszor emlegetett „sellős” díszű dunántúli kerek tükröst. Ennek jelrendszere kellőképpen sokrétű ahhoz, hogy ne csupán egyetlen, de több állatövi jegy-sajátosság feltűnését is gyaníthassuk benne (1. ábra).

1. ábra: „Sellő virággal”, kerek tükrös (átm.: 9,5 cm) spanyolozott díszítése, Csokonya, Somogy m., 19. század második fele (Néprajzi Múzeum, Budapest)

Mindenekelőtt valamit a befoglaló formáról. A tapasztalat azt mutatja, hogy a kerekdedség népművészetünkben rendszerint a teljességre utal, természetesen mindig az adott vonatkozásban, míg a négyszögalakzat ehhez képest általában valamiféle részlegességnek „ágyaz meg”. Így a kör-kompozíciókban jobbra a siker reményében nyomozhatunk a teljes Állatöv (a hiánytalan évkör) után, a négyszögletes (négyzet vagy téglalap alakú) képmezőkben viszont oppozíciós vagy egyéb, de rendre polaritást kifejező kapcsolódások – például: szellemiség-lelkiség kapcsolat – jelentkeznek szívesen. (Vö.: Pap, 1987, 17-19. o.)

Magára a jelrendszerre térve, célszerű lesz a legszembeszökőbb központi alakzattal kezdeni az „olvasást”, hiszen okkal feltételezhetjük, hogy az ilyenfajta, szerves karakterű jelcsoportok alkotói nem nehezíteni, hanem éppenséggel megkönnyíteni kívánták a visszakeresést a majdani „megfejtőknek”, s így a legfontosabb közlendőket a legfeltűnőbb formációkba öltöztették bele. Ez a mi esetünkben kétségtelenül maga a névadó „sellő”. Zodiákus-szinten megfogalmazott jelentésének „dekódolása” nem okoz különösebb nehézséget: az aszimmetrikus testfelépítésű, egyetlen erőközpontból – ez itt a csodalény feje – ívesen oldalra húzó testvonal, mint mozgásdiagram, félreérthetetlenül az Oroszlán-jegy jelét írja elénk. Ugyanez a mozgásképlet kap újabb hangsúlyt a felsőtest jobb feléből – a halfarokkal párhuzamosan, arra mintegy „rájátszva” – jobbra-felfelé kiívelő kar-vonulattól, s mintha ez visszhangozna tovább a „tulipán”-formák kifelé kunkorodó szíromleveleiben is (2. ábra).

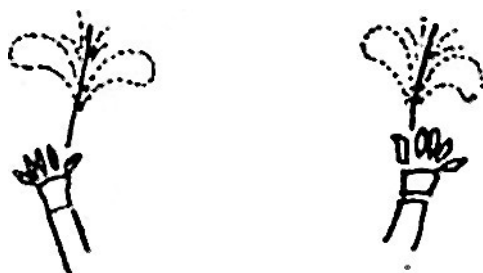
Ha tovább bontjuk a képletet, az önmagában vizsgált fej, jellegzetes alma-formájával, nyomban elárulja: Bika-„jellemzőkkel” állunk szemben (3. ábra). Az Ikrek-sajátosságok a két feltartott kar, illetve a kezektől kiinduló inda-pár függőleges párhuzamosaival jelződnék (4. ábra), a Mérleg-tulajdonságmező a felsőtest és a karok egyensúlyos formaképletében érhető tetten (5. ábra).

2. ábra: Az Oroszlán képjelei a sellős kerek tükrösön

3. ábra: A Bika jele

4. ábra: Az Ikrek jele

5. ábra: A Mérleg jele

A levélke-párok széthajló formációi jellegzetes Kos-idézetek, de ugyanaz a jegy kibontottabb formában is képviselteti magát, mégpedig a bal oldali – sellőnk jobb kezéből kiinduló – inda lendületesen kettéváló ív-párosában (6. ábra). A Rákjel a visszahajló nyakú kacska (egyik spirálkar), illetve a csőréből kiáradó és ellenkező irányba el-felhajló leveles ágacska (másik spirálkar) együttesében fogalmazódik meg (7. ábra).

6. ábra: A Kos jelei

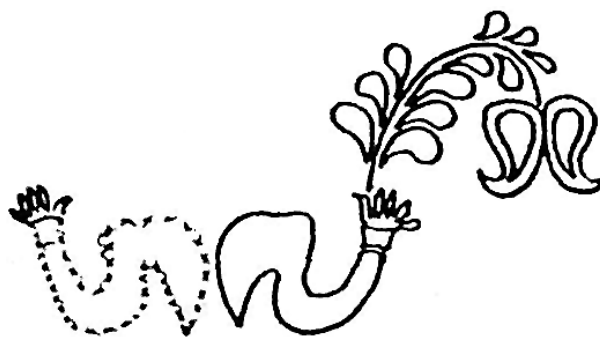

7. ábra: A Rák jele

A Mérleg két „kifutása” – mint várható volt – egyik irányban a „korábbi” (az évkörben őt megelőző) Szűz-, a másikban a „későbbi” (az évkörben őt követő) Skorpió-időszak jeleit rajzolja elénk az önmaga léttérét felülről bekerítő bal oldali (Szűz-karakterű), illetve a létköréből merészen kiszökő jobb oldali (Skorpió-jellegű) indavonulatból (8-9. ábra).

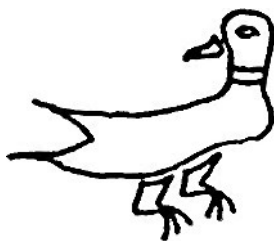

8. ábra: A Szűz jele

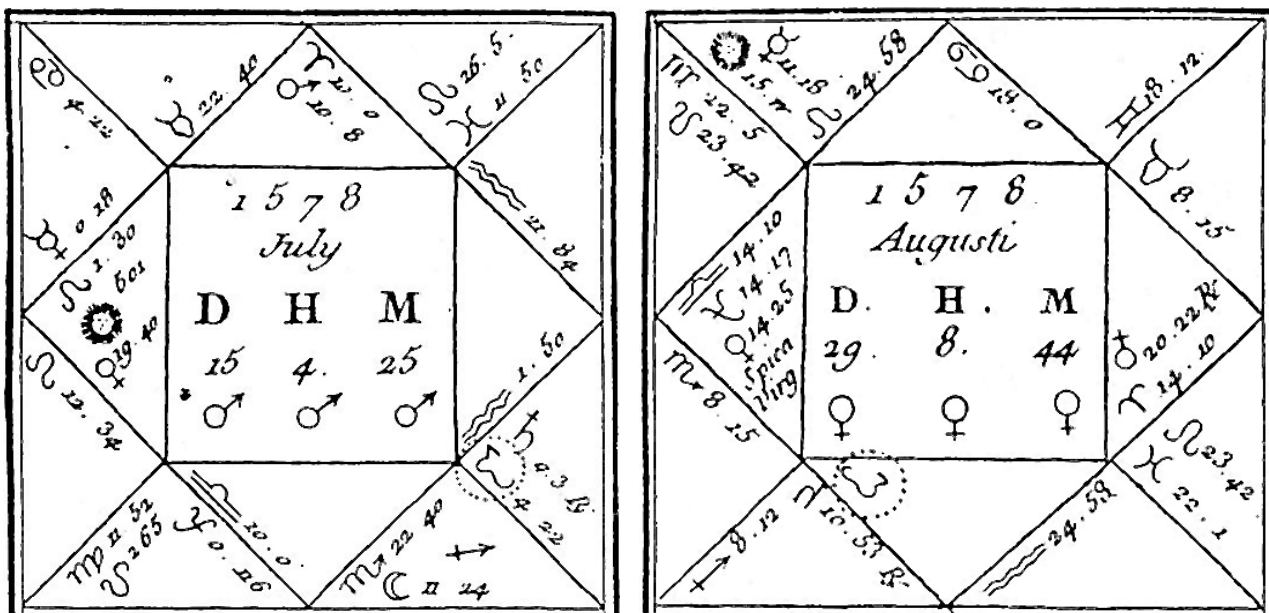

9. ábra: A Skorpió jele

A Bak jelét a vele szemközti Rák-alakzat (a kacska) előrebukó begye rejti magában (10. ábra). Nota bene: a téli napfordulás Bak-hurok precessziós megfelelője „menetrendszerűen” éppen ilyenek adódik: hurok-mentes kiöblösödésnek az ábra megfelelő helyén, és ez a sajátos jelzémód olykor horoszkópokban, azaz „kis-éves” nagyságrendben is elénk bukkan (11. ábra).

10. ábra: A Bak jele

11. ábra: A Bak hurok nélküli jelzései (Pidancet nyomán)

A „rendkívüli” Nyilas-tulajdonságok ezúttal is rendkívüli módon nyilatkoznak meg: nevezett „kacsa”-képletünk „szólja”-szorítja ki (finoman fogalmazva) a nyílhegyre emlékeztető rombusz-jelet, mint egy feltollazott, sötét, kristályos szerkezetű „világtojást” – a hátsóján. Sőt, ha jobban odafigyelünk, még további két egyszerűbb – alacsonyabb rendűrangú – jelentkezését is észlelhetjük ennek a jegytulajdonságnak jelhalmazunkban, nevezetesen a két „tulipán”-képlet (az egyik a Szűz, a másik a Skorpió indafonalán tűnt föl) kelyhében mintegy földi megszületésre készen (12. ábra). A Halak képjele a habléány mell-részében nyilatkozik elemibb fokozatban, kifejtve viszont az „alsó világ”-beli uszonyos, pikkelyes hal-testrészt, valamint a „felső világhoz” tartozó pelyhes madár- (kacsa-) test formaegyütteséből adódik össze (13. ábra). Végül a Vízöntő-jegytulajdonságok összesített mozgásdiagramja a halfarok, illetve a madártest belsejében feltűnő vízszintes-párhuzamos két-két éksor vonulataiból íródik ki – más szóval: a „Vízöntő-paradoxon” értelmében a két nevezet hullám-vonulat szabályszerűen „önti el” a két szomszédos jegy-tartományt, a Halakat, illetve a Bakot (14. ábra).

12. ábra: A Nyilas jelei a sellós kerek tükrösön

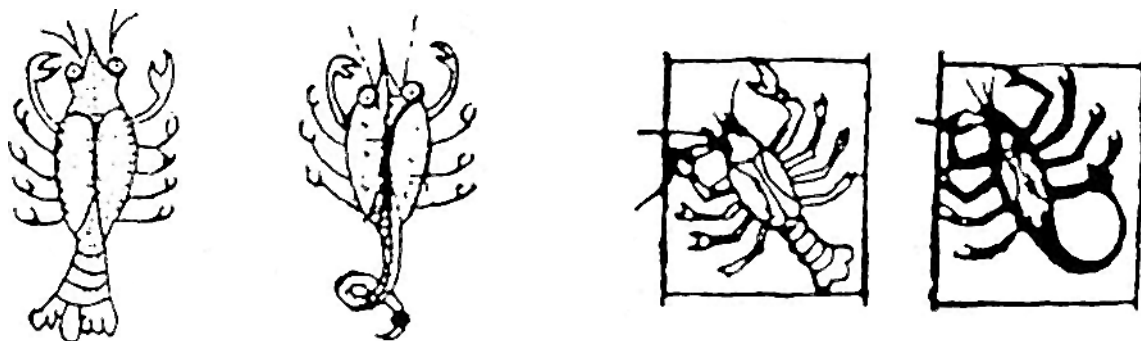
13. ábra: A Halak jelei

14. ábra: A Vízöntő jelei

Bármennyire csábítónak tűnjék is, hogy ezek után „megfejtettnek” minősítsük kerek tükrösünk sellős jelegyüttesét, nem tehetjük ezt. Nyilvánvalóan nem ér véget ugyanis itt a kép üzenete. Sőt, akkor kezd csak igazán izgalmassá válni a visszaolvasás művelete, ha az előzőkben „leleplezett” jegy-képviseltek egymáshoz viszonyított helyzetét, kiterjedését, esetleg az alakváltozatokban megnyilatkozó számosságait is bevonjuk vizsgálódásunk körébe. Így mindjárt első közelítésre kitűnik, hogy az ábrázolás jellegzetesen *Bika-centrikus* képet fest a valóságról. Ez pedig a hagyományos „játékszabályok” értelmében annyit jelent, hogy önző, testi-érzéki élvezetekben kimerülő, azok körébe bezárkózó életviteli gyakorlat „mozgásdiagramja” áll előttünk. (Csak érdekességként jegyezzük meg: a sellő „a csábítás jelképe”-ként értelmeződik a közkezen forgó szimbólum-lexikonokban!) Ebben a létkörben a magasabb rendű tevékenységi formák – például az önmagunk megkisebbitése árán történő utód-állítás, illetve -nevelés (a Rák-tulajdonságmező), általában az „ingyen jótett” bármiféle megnyilatkozása (Nyilas tulajdonságmező) stb. – nem juthatnak szóhoz, ezek képviselői rendre a zárt Bika-világ *fölötti* szűkebb (mármint ebben a valóság-értelmező modellben szűkebbnek adódó) képrészben sorakoznak fel, egy másodlagos (itt másodlagosnak adódó) képcentrum, a „kacsaság” köré csoportosítva. Jól látható az ábrán az is, hogy a „magának való” Bika-létformából csakis a Szűz-esség vonalán juthatunk föl a – morális tekintetben is magasabb rendűnek számító – felső régióba, s ott előbb a Bak-állapot (a kacsá alteste) fogalmazódik meg, s csak ennek önmagából való „kifordulásai” révén születik meg egyik irányban a „szemközti” Rák-, másik irányban a „szomszédos” Nyilas-alakzat.

Hogy azután ezek között a tulajdonságcsoportok között milyen további – szoros és a hagyomány által ugyancsak szigorúan szabályozott – kapcsolatok rajzolódnak ki a vizsgált jelegyüttesben, azt csak akkor érthetjük meg, ha közelebről is megismerkedünk azokkal a csillagászati, illetve asztrálmítoszi alapfogalmakkal, amelyekről idáig csak futólagosan tudtunk szót ejteni. Haladjunk most is az ismerttől az ismeretlen felé. Tudjuk már, hogy a folyamatábrájával – ma is használatos „hónapjelével” – jelzett jegy-tulajdonság mindig az adott időszakban esedékes *szellemiségre* utal, míg az ugyanitt megnyilatkozó *testiség* a szemközti (hat hónappal odébb eső) jegyből indukálódik. Esetünkben ez azt jelenti, hogy a kör alakú képmező centrumában feltűnő Bika-jel, mint a szellemiség „lenyomata”, a szemközti Skorpió testiségéhez kötve kell, hogy megfogalmazódjék. Nos, szörnyalakunk, amelynek fejében (szellemiség!) a Bika *jelét* láttuk körvonalazódni, teljes *testi küllemét* tekintve valóban skorpióra emlékeztet leginkább a szóba jöhető analógia-kínálatból. (Vö. a 15. ábra Skorpió-alakzataival!)

15. ábra: A Rák és a Skorpió képlelei késő középkori francia kéziratban (Singer, 1928), illetve német nyomtatványban (Becker, 1981)

Ha viszont azt akarjuk megtudni, mi köze van az ily módon azonosított Skorpió-tulajdonságnak a sellő-alakzatban korábban már tetten ért „oroszlánsághoz”, mint a sellő-testen átáramló, abba életet lehelő szellemiséghez, akkor egy másik, közelebből még szemügyre nem vett kapcsolatrendszeren belül találjuk meg a választ. Az Oroszlán-jegynek mint a szellemiséget meghatározó létállapotnak ugyanis a *hangulati-érzelmi* élet síkján éppen a Skorpió-tulajdonságok felelnek meg, bár ezek – a dolog természetéből adódóan – nem rajzolódhatnak ki olyan éles plaszticitással a szóban forgó jelrendszerben, mint a testiséget meghatározó „szemközti” jegy-tulajdonságok. Sellő-testünk tehát a „bikasággal” szemben konkrét, testi mivoltában is jól azonosítható „skorpióságnak” adódnék, az „oroszlánsághoz” képest azonban ugyanez a „skorpióság” szükségszerűen sejtelmessé, elmosódó jellegűvé, képlékennyé kell, hogy visszafogódjék. Ha akarom, észreveszem benne a skorpiót, ha nem, nem – mondhatnánk teljesen korrektül, bár némileg leegyszerűsítve a kérdést, és talán nem is egészen jóhiszeműen.

Ugyanebben a kapcsolatrendszerben vizsgálódva találjuk értelmesnek tükrös-ábránk jelegyüttesében – hogy csak a legfeltűnőbbet említsük – a Mérleg-Rák jelkapcsolatot is. A sellő női felsőteste és a széttárt karok, mint láttuk, a Mérleg *jelét* rajzolják elénk, ugyanakkor az így körülírt formációban nem nehéz ráismernünk egy szembenéző bivalyfejre (a Rák keleti megfelelőjére). Most meg már Rák? – dohoghat ügyeletes szkeptikusunk – hiszen az előbb még Skorpiónak értelmeztük! Kár zsörtölődni. Vegyük csak alaposan szemügyre a ránk maradt középkori Zodiákus-ábrázolásokat, és egyre-másra azt találjuk, hogy ez a két állat-kép a felsőtestét tekintve – és éppen ebben a részében! – feltűnően, az összetéveszthetőségig hasonlít egymáshoz (15. ábra). Nem „belemagyarázásról” van szó tehát ezúttal sem, hanem a jegy-tulajdonságok hagyományosan – és nemcsak a mi népművészetünkben – számon tartott kapcsolódásáról, amely ezzel a hasonlósággal, úgy látszik, ismét a természetben valóságosan is meglévő valamely rejtett összefüggésre kívánja ráirányítani a figyelmünket.

Hasonló „kétértelműsége” bukkanunk, ha a sellőnk felsőtestéből és két karjából kirajzolódó, csavart szarvú kérődző-fejet további, alaposabb vizsgálatnak vetjük alá. Amennyiben ugyanis a Mérleg-jegy – láttuk: ennek a jele, azaz *mozgásdiagramja* „vonul át” a szóban forgó formáción – testes ellenpólusaként értékeljük ezt a jelhalmoz-részletet, akkor tolaikodóan jelenvaló kosfej bontakozik ki belőle, míg ha ugyanezen jegy (ti. a Mérleg) érzelmi-hangulati „partnerét” keressük vissza, akkor a fent említett bivalyfej bújik elő. A magyarázat kézenfekvő. Nem a „kos vagy bivaly?” a helyes kérdésfeltevés jelegyüttesünkkel kapcsolatban, hanem az, hogy „vajon milyen összefüggést tart számon a hagyomány a Kos, a Rák (Bivaly) és a Mérleg között?” És akkor a válasz is felvilágosító erejű lehet. A hagyomány ugyanis a Kos és a Mérleg jegy-tulajdonságok között a *szellemiség-testiség*, a Mérleg és a Rák között pedig a *szellemiség-lelkiség* összefüggést tartja nyilván, és tükrös-ábránk „rejtvényében” szemmel láthatólag ez a sajátos, szigorúan definiált kapcsolatrendszer fogalmazódik-idéződik meg a képírás jól olvasható nyelvén.

Ugyanez a kapcsolatrendszer „fejthető le” a képmező felső részén uralkodó madár-alakzatról is. A Nyilas-Bak-Vízöntő-Halak sorozatban két-két egymást követő jegy rendre a *szellemiség-lelkiség* kapcsolatát rajzolja elénk, míg a madár feje és altete között – értelemszerűen – a *szellemiség-testiség* (Rák-Bak) viszonyrendszer valósul meg; jóllehet – éppen az említett sorozat-szerűség miatt – ezt a polaritást sokkal kevésbé érzékeljük szembeszökőnek, mint a képmező alsó felében a már elemzett Mérleg-Kos szembenállást.

A madár-alak tüzetesebb szemrevételezése során hamar kitűnik az is, hogy a testébe írt jegy-sorozatból a Halak tulajdonságcsomagja a legsúlyosabb. (Láttuk: ennek a képviselője a madár a keleti Állatövben!) Ezen a nyomon tovább haladva azután még egy – immár utolsó

– jellegzetes jegy-kapcsolódási módozatra figyelhetünk fel, amely az előbb megismertekhez hasonlóan igen gyakran tűnik elénk a népművészet jelrendszerének tanulmányozásakor, minthogy a természet „saját” mozgásrendszerének fontos belső összefüggéseit teszi szemlélhetővé-átélhetővé a jelhalmazok olvasói számára.

Ahogy itt, a „felső világtan” a Rák-tulajdonságcsoporthoz (a „beszélő” madárfej) a Halak (a „madárság”) testében nyilatkozik meg, úgy az „alsó világban” a Halak testes képviselője (a sellő pikkelyes alteste) a Skorpió nagyobb alakzatán belül képez viszonylag önálló részegységet. Minthogy ezek a jegyek mind „vizes” természetűek, nem nehéz felismernünk, hogy ezúttal az ún. „dekanátusi” kapcsolódás képletezésével állunk szemben. Ez azt jelenti, hogy az éven belül minden egyes hónapnyi időköz három-három rész-időszakra tagolódik, s ezek mindegyike a „névadó” jegy elemi tulajdonságaiban osztozik, azaz ha a hónap jelző-állatja – példánkban a Rák – vizes természetű, akkor a további két részegysége is ilyen lesz. Vagyis: a második tíz napnyi időszakra az évben soron következő legközelebbi „vizes hónap”, a Skorpió tulajdonságai fognak elhatalmasodni, míg a befejező tíz napban a harmadik (és egyben utolsó) vizes hónap, a Halak jellegzetességei ütnek át a „rákság” alapszövetén. A hagyomány egy-egy ilyen (kereken) tíz napnyi időszakot nevez „dekádnak” vagy „dekanátusnak”, mivel a Nap (látszólagos) évi körútja során egy-egy ilyen időszak alatt pontosan tíz fokpercnyi távolságot (görögül *dekasz* = tíz) fut be az Állatövön.

Most már jobban megértjük, miért szükséges egy-egy állatövi jegytulajdonságot többször is – olykor éppenséggel a képfelületnek egymástól távol eső pontjain – újra meg újra megidézni. Nem mindegy ugyanis, hogy a szóban forgó jegyet – mondjuk a Mérleget – önnön *testiségével* szembesítve idézem-e meg (ebben az esetben a Mérleg-jel jól azonosítható kos-testbe ágyazottan kell, hogy elénk rajzolódjék), vagy a hagyományosan hozzárendelt *hangulati-érzelmi* kiegészítő jeggyel (ekkor a Rák-jel lép szorosabb formai kapcsolatba vele), vagy valamelyik – esetleg mindkét – dekanátusával (ez Mérleg-Vízöntő-Ikrek kapcsolódásláncolatot ír elő számunkra).

A Szűz-tulajdonságmező ilyenformán a maga *testi* mivoltában a hableány mell-övezetében „tapintható ki” – a Halak szellemiségével (a Halak-mozgásdiagrammal) szoros formai összefüggésben; ugyanakkor a Szűz-szellemiség indavonulatán a Halak testiségének legkézzelfoghatóbb képviselőjét, a madár-alakot látjuk feltűnni, míg ugyanezen a testiségnek a másik vetülete, a halfarok, elsősorban a dekanátusi szerepkör által indokoltan kerül a képmező túlsó (alsó) pólusára, mint a nagyobb „vizesblokk”, a Skorpió részegysége. S bár a névadó szörnyalak kellő hangsúllyal szólaltatja meg az Oroszlán szólamát, ahhoz, hogy a tüzes jegyek egymással való kapcsolatukban is érzékelhetők legyenek, újra meg kell jelennie ennek a jelnek a két kinyílt virág külső szirmkontúrájában, míg ugyanezeknek a szirmleveleknek a belső határvonalai a Kos jelét írják le, a széthajló szirmok közül pedig – amint fentebb utaltunk már rá – a harmadik tüzes jegy, a Nyilas „tartalékjátékosai” törnek elő.

A maradék két elemmel – a földdel és a levegővel – a fentiek ismeretében már könnyen elboldogulunk magunk is. Tájékoztatóul: az előbbieket közé a Bika (a hableány feje), a Szűz (a fej fölé ívelődő inda, rajta külön, emblematikusan is a négyszirmú „rózsa”) és a Bak tartozik (ugyanebben a függőleges emelet-rendszerben fölfelé haladva: a „kacsa”, annak is elsősorban a teste, a „nyakörvtől” lefelé); az utóbbiak, a levegő-elemű jegyek közé viszont az Ikrek (a feltartott két kéz), a Mérleg (a belőlük és a sellő felsőtestéből kirajzolódó „libikóka”-alakzat) és végül a Vízöntő (a sellő altestén végigáramló kettős éksor, amely fölül a kacsatestben már mint a „lelki” síkon hozzárendelt Bak-minőség szellemi kiegészítője bukkan újra elénk).

Most aztán igazán azt hihetnénk, végeztünk „műtárgyunk” elemzésével. Korai az öröm. Hiszen eddigi megfigyeléseinket kizárólag az állatövi jegyekre, illetve az azokhoz rendelt tulajdonságokra, kapcsolódásuk hagyományos módozataira alapoztuk. Ugyanezek az alakzatok – a Kos, a Bika, az Ikrek stb. – azonban nem csupán ilyen minőségükben, azaz mint *idő-intervallumok* értelmeződnek a tradicionális jelhasználatban, hanem úgy is, mint *térben* meghatározott egységek: a látszólagos Nappálya egymást követő *csillagkép-állomásai*. Így pedig képünk központi alakzatát, a sellőfejet, nem a Bika *zodiákus-jegy*, hanem a Bika *csillagkép* megidézőjének kell tekintenünk, s minthogy térben definiálódik, a fölötte elhelyezkedő „kacsa” is a Bika csillagkép fölött látható fénylő alakzat jelölője kell, hogy legyen tükrösünkön. A „megfejtés” ezúttal sem okozhat nehézséget, hiszen tudjuk, hogy a „kacsa”, illetve a vele összefüggő képzetkör a népi csillag-elnevezések között – nemcsak nálunk, magyaroknál, de a keleti rokonnépek körében is – hol a Fiastyúk (a szibériai korjásoknál „Kacsafészek”), hol a Hyádok (érmelléki magyar adatközlőnél „Kiskacsák fészekalja” – vö.: *Xántus*, 1976) megjelölésére szolgál, ezek a csillagzatok pedig pontosan a Bika fölött (tőle északra), de még annak a mezejében láthatók az égbolton. (NB.: a két csillagcsoportot egyéb elnevezéseik is összekötik egymással, amennyiben a Pleiádok ódon zamatú „Kaptárhúggya” nevére a hazai népi szóhasználatban a Hyádok „Méhkas” megjelölése rímel – vö.: *Toroczkai*, 1988, 35. o.) Kettejük közül a Hyádokhoz egyébiránt az említetteken túl más népek mondavilágában is az új élet indításának mozzanata kapcsolódik. Akárcsak ábránkon a madár-alakhoz – mindenestre ennek jelzéseként is értékelhetjük a csőréből kiáradó ágacskát, mint az „igével teremtés” megszokott képjelét népművészetünk valamennyi műfajágazatában (*Pap*, 1991, 29, 36-37. o.).

De erről majd később bővebben.

Hivatkozott irodalom

Baktay Ervin: A csillagfejtés könyve. Az asztrológia elmélete és gyakorlata. Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1989.

Becker, Udo (szerk.): Lexikon der Astrologie. Herder-Verlag, Freiburg – Basel – Wien, 1981.

Csilléry Klára, K.: Sellő. Magyar Néprajzi Lexikon IV. 437-438. o. Akadémiai Kiadó, Bp., 1981.

Hoppál Mihály – Jankovics Marcell – Nagy András – Szemadám György: Jelképtár. Curiositas III., Helikon Kiadó, Bp., 1990.

Klepešta, Josef – Růžek, Antonín: Csillagképek atlasza. Gondolat, Bp., 1975.

Pap Gábor: Asztrálmítoszi keretek – mai sorsok. Vonzáskör, Miskolc, NME, 1987, 5-20. o.

Pap Gábor: Népmeséink és az évkör. Tudománytörténeti vázlat. Gödöllő, Petőfi Sándor Művelődési Központ, 1991.

Pidancete, Paul: Astrologie et horoscope. Editions Atlas, Paris, 1976.

Schalk Gyula: Az ősmagyarok csillagos ege. Csillagászati Évkönyv 1974., 214-230. o.

Singer, Charles: From Magic to Science. Essays on the Scientific Twilight. Ernest Benn Ltd., London, 1928.

Toroczkai-Wigand Ede: Öreg csillagok. Műszaki Könyvkiadó Metrum szerkesztősége, Bp., 1988.

Xántus János, Dr.: Egy pásztorbot a csillagász szemével. Művelődés, XXIX. évf. 4. sz., 1976. április, 29. o.

Csak kétfajta babonától kell óvakodnunk, amelyek egyaránt veszedelmesek: az egyik, hogy isten lényegét szavakkal meg tudjuk határozni, a másik: a tudománynak az a babonája, hogy azt képzelettel Isten működését analitikai úton meg lehet magyarázni.

+ + + + +

Jó vagy rossz gondolataink a paradicsomba vagy a pokolba juttatnak bennünket, de nem az égbe vagy a föld alá, hanem itt, ebben az életben.

+ + + + +

Ha azt szeretjük, aki nekünk kellemes, ezt nem nevezik Isten szeretetének, egyáltalán ennek a neve nem szeretet. Igazi szeretetet saját magunk legyőzésével érünk el. Gondold meg, hogy akivel érintkezel, éppen úgy, mint te, saját magát szereti, és meg fogod érteni, hogyan kell viselkedned vele szemben.

+ + + + +

Csak azt nevezem jó kocsihajtónak, aki gyors kocsiként száguldó haragját vissza tudja fogni, mialatt a többi ember tehetetlen, és csak a kerékcsapáson halad.

+ + + + +

Akit megsértettek és nyugodtan eltűri a sértést és nem viszonzza hasonlóval, nagy győzelmet aratott saját magán.